

Notícies

del Museu de Granollers

EXPOSICIONS

La porta al territori. Cartografia excursionista a Catalunya

**Una coproducció del Museu de Granollers i d'Editorial Alpina amb el suport de l'Institut Cartogràfic de Catalunya i de la Xarxa de Parcs Naturals i el Servei de Cartografia de la Diputació de Barcelona.
Del 10 de maig al 30 de setembre de 2007**

La porta al territori. Cartografia excursionista a Catalunya va proposar una immersió divulgativa en el món de la producció cartogràfica d'interès excursionista, a partir de tres eixos: des d'una perspectiva historicista, fent un repàs dels mapes de què l'excursionisme català ha pogut disposar, i dissecionant el mapa i descobrint-ne el procés d'elaboració; com a colofó, es presentaren les noves tecnologies aplicades a la cartografia i a la mobilitat al medi natural, per constatar com estan condicionant la lectura del llenguatge cartogràfic tradicional i afavorint noves relacions entre l'usuari i l'entorn.

A Catalunya, la cartografia ha tingut una evolució particular. Per la seva situació geogràfica, de frontera amb l'Estat francès, amb un massís d'atenció alpinista i muntanyenca com són els Pirineus, ha pogut gaudir,

des de l'últim terç del segle XIX, de materials cartogràfics francesos a escala gran i amb força detall. L'Estat francès va destacar per la voluntat decidida de cartografiar a diverses escales el seu territori i les zones de muntanya, fins i tot les frontereres, com ara els Pirineus, fet que permeté als catalans conèixer la seva terra a partir de materials foranis.

Si bé l'excursionisme fou un dels elements que van atiar la gestació de la identitat catalana a partir de la descoberta del territori, la poca presència de materials cartogràfics disponibles no hi contribuï gaire inicialment, ans al contrari: van ser els excursionistes mateixos els qui aportarien informacions sobre indrets inaccessibles i topografia de muntanya. D'altra banda, s'aprofitarien els treballs cartogràfics realitzats per a la construcció de les grans obres hidroelèctriques, especialment als Pirineus, al llarg dels anys 1920. Si bé es tractava de mapes amb molt detall, quedaven limitats estrictament a les zones d'explotació.

La manca d'editorials especialitzades i d'una voluntat ferma dels estaments oficials empenyia a iniciatives privades de caràcter modest o aïllat, com ara alguns mapes imprecisos per il·lustrar guies excursionistes. Fins i tot, les entitats excursionistes més consolidades, com el Centre Excursionista de

Catalunya, apostarien per la publicació de cartografia específica i actes, com ara alguna exposició, de sensibilització del públic envers aquest àmbit. La celebració de marxes i caminades va representar també un bon pretext per a la publicació de cartografia parcial.

El recobriment d'una pretesa normalització durant la postguerra afavoria la represa de l'activitat excursionista i esperonava un turisme interior incipient. Així, el 1946 naixia a Granollers Editorial Alpina, una aventura editorial especialitzada en excursionisme –la primera a l'Estat espanyol–, que tenia com a objectiu omplir el buit de la publicació cartogràfica d'ús i d'interès excursionista. Un dels seus impulsors, i pal de paller, fou el geògraf Salvador Llobet, persona estretament vinculada també a l'Agrupació Excursionista i al Museu de Granollers, on, conjuntament amb dos altres granollerins il·lustres, com són Josep Estrada i Antoni Jonch, van donar sentit i continuïtat a unes tasques científiques i patrimonials, d'ampli calat social, en uns anys turbulents i difícils.

La cartografia excursionista ha estat entesa amb els anys com a mitjà per a l'accés de l'individu al medi natural, cada vegada més popularitzat per la facilitat de mobilitat i un turisme (esportiu o de

EXPOSICIONS

lleure) que ha revaloritzat el món rural i de muntanya. Amb el pas dels anys, vingueren altres editorials com ara, també a Granollers, l'editorial Montblanc-Martin o, actualment, la Piolet. El naixement de l'Institut Cartogràfic de Catalunya acabaria de proporcionar una cartografia de la totalitat de Catalunya.

L'elaboració del mapa

Amb una voluntat clarament divulgativa, l'exposició ha volgut acostar la cartografia excursionista al gran públic, fer-lo sensible a la seva comprensió i al valor del mapa com a contenidor d'informació no únicament geogràfica sinó també patrimonial. En aquest sentit, destaca l'ampli tractament que es dedica a la toponímia, un patrimoni eminentment oral i en perill d'extinció, que designa el territori i li dóna sentit, però que sobretot

delata la relació d'una societat amb la terra que habita.

En aquest àmbit, el visitant podia entendre, mitjançant audiovisuals, en què consisteix una sessió de treball de camp i com es treballava manualment la cartografia abans dels mitjans digitals, a partir del testimoni de Rossend Vila i Blanch, autor d'una quinzena de mapes excursionistes.

Conceptes com ara coordenades, escala, corbes de nivell, símbols i signes han estat dissenyats per fer del mapa una abstracció subjectiva, una representació parcial o total de la Terra a partir de la mirada del cartògraf i de les necessitats del destinatari. El simple full cartogràfic és, doncs, el resultat d'un procés complex on es combina topografia i un treball de camp, sobre el terreny, per con-

trastar dades i recollir informacions pertinents, entre les quals destaquen senders i corriols, patrimoni i toponímia. Aquesta, bàsicament oral, revela el sentit i la relació de les societats rurals i de muntanya –en clar procés de regressió– amb l'entorn.

L'era digital

Amb la implantació de les noves tecnologies i el sistema de navegació GPS, s'ha establert una nova relació amb la cartografia. L'usuari pot deixar de llegir el mapa i limitar-se a obeir les ordres de la pantalla del receptor GPS. Aquesta nova comunicació visual està comportant un risc d'atròfia de la lectura del llenguatge cartogràfic –especialment enfront dels escenaris immersius en 3D– i de la capacitat d'observació i d'identificació del territori sobre el mapa i a la inversa. És cert que aporta una utilitat afegida: el disseny de rutes des de l'ordinador, amb la consegüent descàrrega al receptor GPS o a la PDA per tal de fer l'itinerari, malgrat el desconeixement de la zona, amb tota seguretat. I, al contrari, l'enregistrament d'itineraris sobre el terreny i la posterior descàrrega a la unitat central de l'ordinador per ajudar a la confecció del mapa.

Una relació ben diferent, deslligada de les ancestrals pors i temors i del sentit de la supervivència de les comunitats rurals i de muntanya, és la que manté ara l'usuari esporàdic, de cap de setmana, una relació d'oci i d'esport, de gaudi de la natura i de valorització de l'element paisatgístic.

Excursionistes al Mont Saliente, 1920. (Fotografia: I. Canals, Centre Excursionista de Catalunya)

EXPOSICIONS

IN/FORMES **Producció artística en** **temps de resistència.** **Els premis de pintura** **Granollers 1959-1964**

Del 19 d'octubre al 9 de desembre de 2007

Museu de Granollers, sala d'exposicions temporals

Producció: Museu de Granollers
A cura de Manel Clot i Maria Permanyer

L'exposició *In/Formes. Producció artística en temps de resistència. Els Premis de Pintura Granollers: 1959-1964* és una proposta d'assaig cartogràfic des del qual, a dia d'avui, poder rellegir i repensar aquests sis anys d'activitat artística a la ciutat (i la civilitat dels seus protagonistes en èpoques dures). Se centra, d'entrada, en el bloc d'obres premiades en les sis edicions del premi, més algunes de les que hi varen participar al llarg dels anys, totes pertanyents a les col·leccions del Museu, com també les dels altres artistes la presència i les trajectòries dels quals se'ns fan igualment centrals per considerar i actualitzar una part d'aquesta «producció artística en temps de resistència», és a dir, una experiència complexa de passat rellegida des d'una instantània transversal de present.

Els artistes que obtingueren el premi en cadascuna de les sis edicions foren: Eduard Alcoy (1959), Romà Vallès (1960), Jordi Curós (1961), Teodor Asensio (1962), Santiago Pericot

(1963) i Jordi Galí (1964); aquest darrer any també es concedí un premi extraordinari a Josep M. de Sucre.

La relació d'artistes vinculats al premi en l'exposició és: Eduard Alcoy, Teodor Asensio, Raimundo Blasi, Marcel Berges, Magda Bolumar, Joan Capella, M. Teresa Codina, Jordi Curós, Jordi Galí, Guillem G. Pibernat, A. Gonzalo Lindín, Ramón Hermoso, Ricard M. Mezquita, Bartolomé Massot, Jordi Pericot, Santiago Pericot, Carles Planell, Guillermo Rodríguez Tarragón, Joaquim Sarriera, Domingo Solanes, Josep M. de Sucre i Romà Vallès.

A més d'aquests noms, tres autors més figuren a la mostra: Antoni Cumella, Joan Sandalines i Moisès Villèlia. Es tracta d'artistes que contribueixen a eixamplar els marges contextuals de l'època i aporten més informació. Cumella, a més del seu reconeixement internacional com a artista, fou el promotor de moltes iniciatives ciutadanes, i aconseguí materialitzar el projecte dels premis, malgrat les dificultats i traves imaginables: es mostren dues peces de paret vinculades de forma directa amb aquest pensament *informalista*. Joan Sandalines, pintor d'una extraordinària subtilitat i enllaç directe amb les avantguardes de preguerra, té al Museu una peça provinent d'una mostra que hi realitzà l'any 1953. De Moisès Villèlia, artista de gran notorietat a partir dels anys 50, company de Magda Bolumar, representada amb diverses peces als premis, es mostra una escultura molt representativa procedent del moment de

l'exposició feta al Museu l'any 1985. En aquesta línia de context, i a més d'altres materials referents a entitats, persones i publicacions del Granollers de l'època, una secció dedicada al Jazz Club mostra l'obra guanyadora i un accèssit del I Saló del Jazz celebrat al Casino de Granollers Club de Ritme el 1960: de Joan Hernández Pijuan i Amador Garrell, respectivament, més els dos cartells anunciadors de l'exposició, exemplars de la revista que publicava el club, juntament amb altre material gràfic. Finalment, es mostren algunes de les obres presentades al *Concurso de Christmas* (1961-1962) que organitzava el grup *Boul' Mich'*.

Per tot això, doncs, *IN/FORMES* s'ha configurat més com un projecte curatorial de recerca, exhumació, documentació i exhibició que com una exposició d'art més o menys previsible. L'exposició, doncs, adopta un caràcter cartogràfic, de conjunt,

EXPOSICIONS

com un mapa que amb una sola i primera mirada, permeti posar de manifest la importància d'uns quants elements culturals que componien el teixit de la ciutat de Granollers des de finals dels anys 50 i fins a mitjan anys 60, evidenciant alguns dels seus sistemes relacionals i perfilant, a la vegada, altres línies en direcció a diverses situacions exteriors, en relació amb Barcelona, per exemple, i enfocades als intents de connexió d'època amb l'esperit que en l'àmbit artístic, i de manera més concreta en el pictòric, estava agafant més i més força en aquells moments, com era l'informalisme, epicentre d'un etern debat que amb altres denominacions hauria de durar encara molts anys. Amb la capçalera *IN/FORMES*, per tant, volem fer referència tant a aquest pensament estètic que a Catalunya originà als anys 50 uns artistes i uns moviments de tanta transcendència, com a la idea mateixa del que és informe, allò que no té forma, o que

encara no en té, matèric, com també remetre'ns, en tercer lloc, a una voluntat d'informació sobre l'època, la seva recuperació i la clamorosa necessitat de reordenació i, potser, reescriptura, fet entorn del qual es perfilen alguns àmbits de l'exposició. A partir d'una progressiva visibilització del grau de transcendència contextual del certamen, l'exposició vol proporcionar materials, documents, instantànies i instruments que ajudin a rellegir des del present i a recontextualitzar mirant enrere iniciatives com aquesta, ubicant-les en posicions potser més proporcionals en el traçat de les aportacions culturals fetes al país des del final de la Guerra Civil.

El conjunt de les diferents obres conforma un bloc formalment molt heterogeni i clarament desigual pel que fa a aspectes artístics i qualitatius, raó per la qual admet l'assaig d'una consideració compacta, és a dir, no singularitzar cada pintura com a tal,

per així poder llegir la suma de peces com una manifestació d'època, pràcticament com un *tableau* d'època, una imatge de conjunt provinent del passat que ens permet llegir també des d'òptiques transversals en aquests marcs de recontextualització, alguns elements paral·lels significatius que igualment formen part del paisatge cultural. És des d'aquests paràmetres que la configuració física de l'exposició remet més a una zona d'estudi o de recerca que a una exhibició artística a l'ús. No s'hi privilegia, per tant, la impressió visual, com és l'habitual. L'espai expositiu esdevé també arxiu, biblioteca o memòria: el públic té a la seva disposició material documental de l'època, referit a fets històrics, qüestions culturals, publicacions, originals, punts de consulta, facsímils, relatiu a Granollers i referit també, necessàriament, al país, per tal de desenvolupar de manera personal instruments de contextualització i lectura crítica.

Vista general de l'exposició *IN/FORMES*. (Fotografia: Pere Cornellas, 2007)

EXPOSICIONS

Francesc Abad. *Block W. B.* La idea d'un pensament que crea imatge

De desembre a juny de 2006
Museu de Granollers, sala
d'exposicions temporals
Producció: Museu de Granollers
Equip de treball: Francesc Abad,
Manel Clot (curador) i Maria
Permanyer

A la 4ª Planta del Museu de Granollers es va portar a terme un projecte de treball amb l'artista Francesc Abad, que tenia unes peculiaritats teòriques i operatives certament inhabituals, tant per la visibilització de l'activitat artística i els punts de partida del procés curatorial mateix, com per la reconsideració de l'espai museal com a lloc d'exposició i esdeveniment. Ha estat un projecte que, en el temps que ha durat, des del desembre de 2005 fins al maig de 2006, ha tingut la voluntat d'incidir directament en idees com les de procés i transformació, fragment i multidireccionalitat, desmaterialització i pensament, tot reiterant, de fet, la consideració de l'activitat artística no com a producció sinó com a pràctica i situació. A grans trets, el projecte en qüestió –*block W.B.*– se centra en la sèrie de treballs que Francesc Abad ha anat realitzant al llarg dels darrers anys en referència directa al filòsof alemany Walter Benjamin o a partir de la seva figura i el seu pensament. Uns treballs que inclouen instal·lacions, imatges, documentació, objectes, llibres d'artista, esbossos i projectes, i tota una sèrie de

materials diversos que aniran conformant el gruix de l'exposició al llarg dels mesos. Es tracta, doncs, globalment, de repensar i fer una relectura d'aquestes peces que s'articulen i que tenen com a nucli el pensament de Walter Benjamin. En algun sentit, la idea de fragment i l'estructura en procés, que són els dos elements característics i més representatius del pensament de Benjamin, constitueixen també els dos eixos operatius principals de *block W.B.* El nucli de l'exposició era una llarga taula que actuava com a peça nova i va constituir gairebé la imatge del que era el projecte com a totalitat i en la seva diversitat. Aquesta taula, en forma d'espiral que creix –el símbol del laberint, i del desenvolupament i el progrés–, contenia divuit monitors. En cadascun dels monitors hi havia, com a entrada a la proposta de l'artista, una de les divuit «Tesis sobre la filosofia de la història» de Walter Benjamin. Es tractava, per

tant, de divuit treballs (vídeos i interactius) que reflexionaven sobre l'art, la política, la ideologia, l'exili, el dolor, el subjecte, la mort, la cultura, els pobles, la història... A l'exposició es va poder veure, entre altres, una de les obres més emblemàtiques i a la vegada enigmàtiques de Francesc Abad, *Spuren* 1988, i també els seus tan determinants *quaderns*, on es posa de manifest el procés conceptual del seu treball. També la web (www.blockwb.net) forma part del projecte i esdevé un lloc expositiu més.

Catàleg: *Francesc Abad: block W.B.* Museu de Granollers, 2006. ISBN 84-87790-53-4.

Francesc Abad, apunts biogràfics

Francesc Abad (Terrassa, 1944) és un dels artistes catalans més significatius dels que iniciaren la seva trajectòria creativa en el marc històric de l'anomenat art conceptual a Catalunya, molt al principi dels anys 1970, tant per la seva continuada línia

Francesc Abad, *Block W. B.* (Fotografia: Pere Cornellas, 2006)

EXPOSICIONS

de treball com per l'esperit transversal característic del seu discurs. És un dels fundadors i integrants fonamentals del Grup de Treball, el col·lectiu d'artistes i teòrics més emblemàtic sorgit en el context de crítica i compromís propiciat per les actituds artístiques desmaterialitzades, i amb el qual el 1972 participà en la Documenta V de Kassel. Al llarg de gairebé quaranta-cinc anys d'activitat ininterrompuda, Francesc Abad ha mostrat regularment el seu treball en el conjunt de l'Estat espanyol i els darrers anys ha participat també en significatives exposicions temàtiques i de grup de caràcter històric i crític, nacionals i internacionals. La seva activitat artística es construeix i es reconeix com una reflexió cultural articulada en forma d'imatges dialèctiques, centrada en la fragilitat de l'home, el paisatge i la paraula, el pas del temps i el pes de la memòria, l'agonia industrial i la progressió històrica, el final de móns que s'acaben, l'exili i el dolor, configurant una particular escriptura dels límits que prioritza clarament el compromís personal i la recerca social per damunt de la qualitat estètica i el caràcter objectual. Una reflexió, en definitiva, molt útil també per repensar els esdeveniments socials i polítics amb els quals s'ha anat determinant la història del segle xx. Entre les darreres instal·lacions destaca el procés d'investigació històrica *El Camp de la Bota* (www.francescabad.com/campdelabota), un projecte cabdal pel que fa a la recuperació de la memòria i el retorn de la dignitat social i personal a les víctimes oblidades del franquisme.

LA LOLA DE LA FIGUERA ***Una història poc coneguda del Montseny***

Del 15 de setembre al 29 d'octubre de 2006 al Museu de Ciències Naturals de Granollers

La Lola de la Figuera explica, per primera vegada, uns fets que van tenir lloc a la darrereria del segle XIX i la primeria del XX al Montseny, concretament a la masia coneguda com la Figuera, una casa amb segles d'història situada a prop del pla de la Calma, quan alguns personatges que esdevindrien fonamentals en la cultura catalana hi pujaven per gaudir del paisatge, de la natura i del contacte amb la gent d'aquell massís,

fets que influïrien especialment en les seves obres posteriors. Poetes, escriptors, músics, pintors... van passar per aquella casa i van deixar la seva empremta en una nena d'onze anys, la Lola, filla dels propietaris, que ara, en aquesta exposició, ens explica el que va significar el pas per casa seva i l'estada al Montseny d'aquells primers modernistes. Joan Maragall, Josep Pijoan, Lluís Millet, Amadeu Vives, Lluís Via, Santiago Rusiñol, Ramon Casas, els primers cantaires de l'Orfeó Català, etc., van ser alguns d'aquests personatges que van passar temporades en aquell indret del Montseny, relacionant-se amb pagesos, pastors, carboners, traguers o amb la gent que treballava als pous de glaç. Precisament en una de les estades en aquella masia

«Senyors de Barcelona» davant la masia de la Figuera, any 1902.
A l'esquerra la Lola. Arxiu Històric Comarcal d'Osona (AHCO)

EXPOSICIONS

(1903), Joan Maragall va concebre la seva teoria poètica coneguda com la «paraula viva», desenvolupada més tard, i publicada amb el títol d'*Elogi de la paraula*. El músic Vives hi va acabar la seva obra *Bohemios*. Via, director de *Juventut*, recuperava la seva malmesa salut. El mestre Millet, interessat per la cançó popular, anotava les que li cantaven pagesos i pastors. Pijoan, arquitecte i crític d'art, recollia les rondalles del lloc, etc. L'exposició proposa un recorregut, conduït per la Lola, a través d'una sèrie de plafons o seqüències per aquells llocs del Montseny, partint de l'estació del tren d'Aiguafreda fins a arribar a la Figuera, on trobarem aquests intel·lectuals que hi passaven uns dies, a vegades acompanyats de les seves famílies. Com a continguts, s'hi poden veure cartes, poesies, cançons, rondalles, fotografies i documents, alguns d'inèdits, d'aquells «senyors de Barcelona» protagonistes d'aquesta història, i per primera vegada es poden llegir les cartes que la Lola escrivia a Joan Maragall en resposta a les poesies que ell li enviava. Es tracta d'una història poc coneguda d'un indret emblemàtic, el Montseny, d'un moment de la nostra cultura, de les nostres tradicions, oficis, parla i formes de vida avui ja desaparegudes. L'exposició tenia el suport del Patronat d'Estudis Osonencs, la direcció de Xavier Cateura i el patrocini de la Generalitat de Catalunya, les diputacions de Barcelona i Girona i la Caixa de Manlleu. Al Museu la van visitar 578 persones.

MESSOR Les formigues (re)col·leccionistes

**Producció: Museu de Ciències
Naturals de Granollers
Del 26 de setembre de 2007 al 27
de gener de 2008**

A partir del treball de l'artista i fotògraf Albert Gusi i de la investigació científica de Xavier Espadaler, ecòleg especialista en formigues, neix aquest projecte que recrea el món de les formigues des de dos punts de vista molt diferents.

El primer presenta les formigues com a societats complexes, indispensables per comprendre el funcionament dels ecosistemes. L'apartat científic de l'exposició ens mostra les característiques més importants d'aquesta formiga molt comuna dels ambients mediterranis, el seu cicle biològic i el seu paper en l'ecosistema com a recol·lectora de llavors i com a presa per a molts animals insectívors. S'ha dit que si les formigues no existissin el món estaria cobert de metres i metres de deixalles esperant que algú les recollís.

De formigues, n'hi ha arreu i totes són socials. N'hi ha més de 12.000 espècies descrites! Ras i curt, han tingut èxit evolutiu i ecològic. Viure en comunitat, per tant, té alguns avantatges molt clars, que queden explicats en aquesta part desenvolupada a partir del treball de recerca de Xavier Espadaler, de la Universitat Autònoma de Barcelona.

El segon punt de vista pregunta si les formigues són sensibles a les expressions de l'art contemporani. Collir i col·leccionar són dues facetes de la mateixa activitat? L'apartat artístic de l'exposició parteix d'aquestes preguntes formulades pel fotògraf Albert Gusi i que tenen la resposta en la presentació de les accions en vídeo i de les mateixes obres realitzades per les formigues. Un text de Pere Formiguera complementa aquesta mirada artística.

L'exposició va comptar també amb la participació inestimable del fotògraf naturalista Roger Eritja, que va documentar la vida d'aquesta formiga.

Una part de l'exposició, que van visitar 1.761 persones, ha quedat recollida en el catàleg.

**Una de les imatges de l'exposició.
(Fotografia: Roger Eritja)**

DIFUSIÓ

La nit dels ratpenats

El Museu de Ciències Naturals de Granollers va organitzar la segona i la tercera Nit Europea dels Ratpenats de Catalunya durant els estius dels anys 2006 i 2007, conjuntament amb el Centre Tecnològic Forestal de Catalunya i Galanthus Associació. Aquesta celebració va tenir el suport d'Eurobats, oficina europea per a la conservació dels quiròpters, que promou la *European Bat Night*, i el suport econòmic de l'Agència Catalana d'Universitats i Recerca de la Generalitat de Catalunya. La segona nit es va desenvolupar el 8 i 9 de setembre de 2006, a Granollers i a Sadernes (la Garrotxa) respectivament, amb la participació de més de 140 persones. Pel que fa a la tercera nit, corresponent a l'any 2007,

l'organització va fer l'esforç de portar aquest acte a més localitats del país. Així es va poder celebrar la nit a Castellfolit de la Roca (la Garrotxa) el 24 d'agost, a Castelló d'Empúries (l'Alt Empordà) el 31 d'agost, a Sant Celoni (el Vallès Oriental) l'1 de setembre i a Santa Margarida i els Monjos (l'Alt Penedès) el 14 de setembre, i van poder participar-hi més de 430 persones. Per a l'organització d'aquestes nits, en aquests dos anys hi van col·laborar, a més: Consorci de l'Alta Garrotxa, Museu dels Volcans, ajuntaments de Castellfolit de la Roca, Castelló d'Empúries, Sant Celoni i Santa Margarida i els Monjos, Molí del Foix i els parcs naturals dels Aiguamolls de l'Empordà, Zona Volcànica de la Garrotxa, Alta Garrotxa, Montseny, Montnegre i Corredor, i del Foix.

3a Nit de ratpenats, Sant Celoni, el 31 d'agost de 2007, amb l'espectacle infantil a càrrec de la companyia *Els Que-què*. (Fotografia: MDG CN)

RECERCA

Resum d'actuacions de l'àrea de recerca de mamífers terrestres

Entre els anys 2006 i 2007 es va produir un increment significatiu dins de les tasques de recerca i difusió en mamífers terrestres al museu: es va passar de 6 projectes contractats amb parcs naturals a 12 projectes, entre els quals cal destacar la redacció del «Pla de gestió de la fauna de la xarxa d'espais naturals de la Diputació de Barcelona», finançat per la Fundació la Caixa. Pel que fa a l'àmbit de la recerca, que ja comptava amb la direcció del Dr. Ignasi Torre, això va permetre contractar-lo a la plantilla del Museu a partir del 2007, i consolidar l'equip de treball. El Museu de Ciències va comptar, a més, amb la col·laboració dels equips de Galanthus Associació i del Centre Tecnològic Forestal de Catalunya, en suport mutu en els projectes de les tres entitats. També es van mantenir les relacions contractuals habituals amb els parcs naturals de la Diputació de Barcelona, i es va realitzar els estudis corresponents als ajuts ACOM de la Generalitat, dels quals ja hem informat en una altra nota de notícies del Museu. L'equip també va dirigir la redacció del capítol sobre mamífers per a la futura edició del llibre *Els sistemes socioecològics de la Tordera*, que es coordina des de l'Observatori de la Tordera de Sant Celoni.

RECERCA

Ajuts a la recerca

En les convocatòries dels anys 2006 i 2007 dels ajuts per al desenvolupament de projectes d'abast comarcal ACOM de l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca, el Museu de Ciències Naturals de Granollers ha estat seleccionat en tres projectes que va presentar. Aquests projectes han estat els següents: «Estudi de la distribució i abundància dels carnívors del Parc Natural del Montseny mitjançant trampeig fotogràfic», amb el Dr. Ignasi Torre, del Museu, com a investigador responsable, ha rebut un ajut de 4.830 euros. El projecte «Estudi de la skriabingiolasi del teixó als parcs naturals del Montseny i del Montnegre i Corredor», amb Antoni Arrizabalaga, del Museu, i el doctor Alexis Ribas, del Departament de Parasitologia de la Universitat de Barcelona, ha rebut un ajut de 4.800 euros, i continua amb l'estudi de la important col·lecció osteològica d'animals atropellats que hi ha al Museu, amb més de 150 individus d'aquesta espècie. Finalment el projecte «Estudi de la distribució i abundància de carnívors al connector nord del Parc de Collserola mitjançant trampeig fotogràfic», amb Antoni Arrizabalaga, del Museu, i Guillem Molina i el doctor José Domingo Rodríguez Teixeira, del Departament de Biologia Animal de la Universitat de Barcelona, ha rebut un ajut de 5.000 euros. Tots tres ajuts han facilitat l'adquisició del material tècnic i bibliogràfic per desenvolupar els projectes.

Trobada del CBMS 2006

El 18 de febrer de 2006 va tenir lloc al Museu de Ciències Naturals de Granollers la cinquena trobada dels col·laboradors de la xarxa del CBMS, programa de seguiment de papallones diürnes de Catalunya. La jornada va començar amb la salutació de l'alcalde de Granollers, senyor Josep Mayoral, i del regidor de Cultura, senyor Francesc Sala. La trobada va tenir un caràcter tècnic en bona part de la programació, però també hi va haver moments per poder intercanviar experiències i fer coneixences entre els integrants d'aquesta xarxa, molt dispersa dins el territori de Catalunya i de les illes Balears. Constantí Stefanescu i Jordi Jubany van portar bona part de les sessions de treball, amb un repàs de les dades obtingudes durant els da-

rrers anys, la presentació d'algunes de les noves incorporacions a la xarxa, les explicacions sobre les espècies més problemàtiques a l'hora de ser determinades en vol, etc. Els assistents van tenir també la possibilitat de presentar alguns materials i experiències de les seves estacions de seguiment. Com a fet destacable, cal esmentar la presència de representants andorrans, que van mostrar el seu interès a desenvolupar una xarxa pròpia a Andorra amb la col·laboració del BMS català. Per acabar la jornada es va fer un petit concurs d'identificació i es van repartir els premis als col·laboradors més constants i als que han de fer les estacions en condicions climàtiques més dures. Tots els assistents, més de 40, van ser obsequiats amb una estoreta del CBMS per al ratolí de l'ordinador.

Grup de col·laboradors del CBMS al jardí de la Tela el febrer de 2006. (Fotografia: J. Jubany)

RECERCA

Signatura del conveni entre l'Institut d'Estudis Andorrans i el Museu de Ciències Naturals de Granollers

L'any 2007 es va signar el primer conveni de col·laboració pel manteniment de la xarxa andorrana de seguiment de papallones diürnes (BMSAnd Butterfly Monitoring Scheme d'Andorra) entre l'Institut d'Estudis Andorrans i el Museu de Ciències Naturals de Granollers. El conveni defineix les tasques d'assessorament tècnic a càrrec del Museu en l'establiment d'una xarxa d'estacions de seguiment de papallones a l'estil del BMS europeu i del CBMS català. El Museu es compromet en les tasques de definició metodològica, caracterització dels

hàbitats dels transsectes escollits i de formació del personal, i a revisar les dades i utilitzar-les conjuntament amb la xarxa catalana. Aquest conveni neix a partir de la relació establerta des de l'any 2003, amb un primer assaig de prospecció de la viabilitat d'aquest projecte a Andorra. Diferents jornades de formació dels observadors van permetre començar els comptatges l'any 2006, amb les estacions actives de Sorteny, Enclar i Comapedrosa. Durant l'any 2007 la xarxa ja va incloure dues estacions més: les de Fontaneda, Pessons i Rec del Solà, que van permetre una millor representativitat dels diferents ambients del paisatge andorrà. Els col·laboradors del museu Jordi Jubany, Jordi Dantart i Cèsar Gutiérrez, conjuntament amb el coordinador del CBMS, Constantí Stefanescu, van dur a terme les tasques científicotècniques encarregades al Museu. Per part de l'Institut d'Estudis

Andorrans, amb la coordinació de Marta Domènech, els observadors de les estacions Roger Caritg, Jordi Dalmau, Lurdes Garet, Ann Matschke, Carles Mújica, Jordi Nicolau, Josep Palau i Eric Sylvestre van fer el treball de camp.

Val a dir que la incorporació del territori andorrà aporta al conjunt de les dades del seguiment de papallones unes informacions molt valuoses de l'alta muntanya, d'on el CBMS en tenia ben poques.

Una de les dificultats que presenta l'objectiu de cobrir tot el territori és el fet de trobar observadors en terres tan poc poblades com l'alt Pirineu. Andorra proporciona així dades dels hàbitats alpins i subalpins fins ara poc representats en el nostre àmbit geogràfic i també d'aquelles espècies que són pròpies d'aquests ambients.

Fontaneda, petit veïnatge andorrà, on s'ha establert un dels itineraris.
(Fotografia: MDG CN, 2007)

Apol·lo, *Parnassius apollo*. Les estacions del BMS a Andorra aporten nova informació sobre algunes espècies de distribució alpina, fins ara poc conegudes.
(Fotografia: MDG CN, 2007)

RECERCA

Activitats de l'Àrea d'Investigació de Quiròpters del Museu de Ciències Naturals de Granollers: campanya 2006-2007

Gràcies als esforços realitzats en els darrers 10 anys, l'Àrea d'Investigació en Quiròpters s'ha convertit en un referent en l'estudi dels quiròpters o ratpenats de Catalunya. Si és veritat que només coneixent es pot protegir, l'objectiu principal de l'Àrea d'investigació és conèixer l'estat de les poblacions de ratpenats de Catalunya per així tenir eines per conservar-les. Els esforços esmerçats es justifiquen per l'interès d'aquest

grup animal, del qual a Catalunya hi ha 26 espècies que ocupen tot tipus d'hàbitats. A més, la majoria d'espècies de ratpenats es troben en retrocés i per tant protegides. Cal recordar que parlem d'un voraç depredador d'insectes, entre els quals mosquits i diferents tipus de plagues. Entre els anys 2006 i 2007 l'Àrea d'Investigació de Quiròpters, en col·laboració amb Galanthis (Centre d'Estudi i Divulgació del Medi Ambient) i el Centre Tecnològic i Forestal de Catalunya, va dur a terme 44 projectes de recerca encarregats pels espais naturals i les organitzacions següents: Paratge Natural d'Interès Nacional de l'Albera, Parc Natural del Cap de Creus, Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà, Àrea Protegida del Montgrí i les Illes Medes, Consorci de l'Estany de Banyoles,

Consell Comarcal del Pla de Banyoles, Consorci de l'Alta Garrotxa, Parc Natural del Montnegre i el Corredor, Observatori de la Tordera, Parc Natural del Montseny, Espai Natural de Guàrdies i Savassona, Parc de Collserola, Parc de la Serralada Litoral, Parc de la Serralada de Marina, Parc del Foix, Consorci de l'Estany d'Ivars i Viaplana, Parc Natural dels Ports, Parc Natural del Delta de l'Ebre, Parc Natural del Montsant, Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural, Agrupació de Defensa Vegetal de l'Arròs i altres cultius del Delta de l'Ebre, Parc Natural de l'Alt Pirineu, Centre de l'Estudi de la Neu i de la Muntanya d'Andorra, Govern de les Illes Balears, Servei de Protecció de Fauna, Flora i Animals de Companyia i Obra Social de Caixa Catalunya. A banda de la recerca, l'Àrea d'Investigació de Quiròpters porta a terme diverses campanyes de difusió i sensibilització sobre la importància de preservar els ratpenats i el nostre entorn natural en general. Així, cada any s'està duent a terme la Nit dels Ratpenats (ja se n'han fet tres edicions), s'estan fent campanyes amb agricultors per tal de recuperar les poblacions de ratpenats i així controlar les plagues d'insectes, s'està fent un seguiment, amb voluntaris, de ratpenats aquàtics (el Quirorius) i es fa un servei a domicili per tal de resoldre problemes amb ratpenats en cases habitades (el SOS ratpenats). Per tenir més informació de les activitats de l'Àrea podeu entrar a les webs següents:

<http://www.museugranollersciencies.org/quiròpters/index.html>
<http://www.ratpenats.org/>

Treball de camp al P. N. del Montseny. Xevi Puig i Carles Flaquer preparant una arpa per interceptar ratpenats a la riera Major d'Arbúcies (Fotografia: MDG CN)

DOCUMENTACIÓ

Documentació i catalogació de l'obra de l'artista Paco Merino

L'artista Paco Merino (Ribera del Fresno, Badajoz, 1948 – Granollers, 2004) va fer de Granollers, on es va traslladar a viure el 1971, la seva ciutat. A Granollers va desenvolupar la major part de la seva carrera artística. La seva obra, però sobretot la seva implicació en l'àmbit cultural i social de la ciutat, li van merèixer un sincer reconeixement per part d'un nodrit grup d'amics i seguidors. Fruit d'aquesta relació, l'any 2002 es va constituir el grup Pro Art Paco Merino amb l'objectiu de conservar

i difondre l'obra de l'artista. Entre moltes de les iniciatives que ha impulsat aquest col·lectiu cal destacar la convocatòria anual del Premi de Pintura Paco Merino, que se celebra des del 2006, amb la intenció de fomentar la creació en arts plàstiques i contribuir a mantenir el prestigi artístic de Granollers i la seva comarca. Tanmateix, la voluntat de conèixer i catalogar millor l'obra de Paco Merino va fer que el mateix 2006 el grup Pro Art proposés de realitzar un treball de recerca documental i de catalogació de l'obra de l'artista. Una obra que es caracteritza per la quantitat i sobretot per la diversitat de formats i tècniques i la constant evolució cap a

noves formes expressives. Al projecte de catalogació i documentació, s'hi va sumar l'Ajuntament de Granollers i el Museu de Granollers. Al llarg de dos anys el Museu ha dotat de recursos i suport la recerca del fons Merino. Una tasca pacient i llarga que porten a terme Glòria Serra i Carles Riobó i que en breu es veurà finalitzada. Fins a la data són prop de 900 obres les que s'han documentat, tant en fons públics com privats, així com diversos documents inèdits, treballs i notícies de premsa o de televisió en relació amb l'artista i la seva obra, una tasca que un cop completada es vol difondre a través de l'espai web del Museu de Granollers.

Paco Merino, 1991. Realitzat amb motiu del XII Festival Internacional de Música de Granollers, amb el tema «Els Innovadors». (Fotografia: MDG)

Paco Merino, 1981. Tècnica i material: bolígraf i cafè sobre paper de dibuix. Col·lecció Pedro Merino (Ref: 0113O-1. Fotografia: Carles Riobó)

